

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 32.

Niedziela, 30 Stycznia (11 Lutego).

1866 r.

Wychodzi codziennie, oprócz dni następujących, po Świętach uroczystych i niedzielach. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach. — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 4, za 2-krotne kop. 6, za 3-krotne kop. 8. — Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku nie zwracają się. — Listy przyjmują się tylko frankowane. — We wszystkim co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji.

Rok 3.

Prenumerata w Warszawie: Rocznie rs. 8. — Półrocznie rs. 4. — Kwartalnie rs. 2. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przysyła się. — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnoszenie do domu, opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach Poczty w Królestwie i Cesarstwie: Rocznie rs. 9 k. 20. — Półrocznie rs. 4 kop. 60. — Kwartalnie rs. 2 kop. 30. — Za przesyłkę w kopertach kwartalnie dopłaca się rsr. 1.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Najwyżej zatwierdzona ustawa. — Prezes rady zarz. tow. drogi żel. warsz.-teresp.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa: Przegląd polityczny. — Mikolajewska ochrona. — Zapusty w Krakowie. — Kolej fabr. łódzka. — Tydzień targowy. — Sekwestr dóbr. — Sprzedawcy liczmanów. — Produkcja cukru w gubern. kijowskiej. — Handel m. Rygi. — Stan powietrza. — Projekt adresu węgierskiego. — Adres senatu francuzkiego. — **Ameryka.** Neutralność. — Choroba Johnsona. — **Anglja.** Sir Ch. Wood. — Kwestja chiliiska. — Wypadki w Adenie. — **Austrja.** Zaprzeczenie. — Kwestja węgierska. — Bójka przy wyborach. — **Francja.** Projekt adresu — Wynagrodzenie. — Proces zuawów — **Hiszpanja.** Finanse. — Kr. Krystyna. — **Portugalgja.** Jen. Prim. — **Prusy.** Stronictwa. — **Korespondencje z Zamościa, Lwowa, Wiednia, Monachjum, Zurychu i Paryża.** — **Niebieska księga (dok.).** — **Rozmaitości.** — **Fejleton (Teatra warszawskie).**

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa, dnia 29 Stycznia (10 Lutego).

Najwyżej zatwierdzona w dniu 5-m (17) stycznia 1866 r. ustawa gimnazjów i progimnazjów żeńskich w królestwie, zamieszczona jest w dodatku do dzisiejszego numeru Dziennika.

Prezes Rady Zarządzającej Towarzystwa Drogi Żelaznej Warszawsko-Terespolskiej. — Na rachunek akcji Towarzystwa Drogi Żelaznej Warszawsko-Terespolskiej, dotychczas zażądaniem zostały jedynie trzy pierwsze wnioski, uiszczenie zaś dalszych wniosków, pozostawione było do woli akcjonariuszów. Trzy pierwsze obowiązkowe wnioski, oddawna już przez wszystkich akcjonariuszów uiszczone zostały, a z możliwości uiszczenia dalszych wniosków, prawie wszyscy akcjonariusze korzystali tak dalece, że na 30,000 sztuk akcji dotychczas w obieg puszczone, wnioski 4-ty i 5-ty uiszczeniemi zostały na 25,384 sztuk, a na 13,836 z pomiędzy tych i cztery ostatnie wnioski, to jest 6, 7, 8 i 9-ty dobrowolnie złożono. Z powodu zamierzonego w roku bieżącym ukończenia robót ziemnych do Terespoła i w widoku otwarcia drogi na części linii z Warszawy do Siedlec, zachodzi potrzeba wczesnego przygotowania funduszu. Z tej przyczyny Rada Zarządzająca uchwałą z dnia 20 b. m. i r. oznaczyła następujące obowiązkowe terminy,

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Teatra Warszawskie.

Trzebaż nareszcie, dotrzymać słowa czytelnikom i dać im zapowiadany w przeszłym fejletonie, rozbiór nowej komedji p. Chęcińskiego „Poświęcenie!” Przystępując do tego zadania, łatwego z pozoru a mozolnego w istocie, wyznajemy z góry iż ta, jak każda recenzja komedji oryginalnie napisanej, znajduje nas w przychylnym dla autora usposobieniu, a to z powodu, że mała produkcja literackich prac w ogóle, a żadna prawie na dramatycznym polu, każe nam żywiej przyjmować dobre, a zachęcać nawet słabsze pióra, poświęcające się pracować w tym, dość niewdzięcznym u nas rodzaju. Tu wszakże, samo nazwisko autora, zasłużonego już piśmiennictwu i scenie, domaga się od nas głębszego nowej jego pracy rozbioru. Przystępując doń, przedewszystkiem wyliczać będziemy wady nowej komedji, ażeby potem już nie przepłacać temi cierniami... wieńca pochwał, które z wielu względów „Poświęceniu” należą. Za pierwszą z tych wad uważamy zbyt wyszukane przystrojenie w efekt, głównej postaci, Dobrogosta, (Trapszo) który niekoniecznie potrzebował być bohaterem, owianym urokiem wspomnień, ażeby kłopotać się o swoje interesa majątkowe i łatwowieżyć dobrowolnie wszystkiemu co się do koła niego dzieje; — owczem, mniemamy, że taką doświadczoną, pobielaną w trudach i kolejach życia głowę, obraża charakter tak słaby, lamentujący

ostatnich należnych jeszcze wniosków: a) na wniosek 4-ty, dzień 17 Lutego (1 Marca) r. b.; b) na wniosek 5-ty, dzień 3 (15) Marca r. b.; c) na wniosek 6-ty, dzień 20 Marca (1 Kwietnia) r. b.; d) na wniosek 7-y, dzień 3 (15) Kwietnia t. r.; e) na wniosek 8-my, dzień 19 Kwietnia (1 Maja) r. b.; f) na wniosek 9-ty, dzień 3 (15) Maja r. b. Wnioski te, każdy po rs. 10 na akcję, składane być mają w Kasie Towarzystwa w Warszawie przy ulicy Długiej pod N, 542, w terminach dopiero wspomnianych, i zaznaczane będą na dowodach tymczasowych, jak to przy poprzednich wnioskach miało miejsce. — Warszawa, d. 11 (23) Stycznia 1866 r.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa, dnia 29 Stycznia (10 Lutego).

Telegram z Pesztu podaje obszerniejszą treść projektu adresu który został 8-go odczytany w izbie niższej sejmu węgierskiego, a którego krótki rozbiór według dzienników wiedeńskich zamieściliśmy wczoraj. Projekt ten, jak można wnosić z obszernej treści którą poniżej podajemy, stanowczo obstaje za niezawisłością Węgier, ich administracyjną samoistością, zapewnioną przez sankcję pragmatyczną. Chce on aby stosunki z innymi prowincjami monarchji były tak urządzone jak między dwoma wolnemi, niezawisłemi państwami, i nacechowany jest wyraźnym dążeniem do odrębności. Według telegramu z Wiednia, adres węgierski sprawił bardzo złe wrażenie. Spodziewają się odmownego reskryptu cesarskiego. Cesarz wraz z swą małżonką zabawi w Peszcie tylko do czasu uchwalenia adresu.

Tak słowa mowy tronowej angielskiej jak i oświadczenia hr. Russella w izbie lordów, podczas rozpraw nad adresem, w przedmiocie reformy parlamentarnej, zdają się potwierdzać powszechne w Londynie mniemanie, że gabinet jeszcze nie zdołał porozumieć się co do bilu reformy. Jakie siły żywotne wprowadziły do gabinetu tego, nowo powołane doń osoby, które wczoraj wymieniliśmy, to czas pokaże. Hr.

Russell poprzednio układał się z radykalistami a mianowicie miewał narady z p. Bright. Rozprawy w izbie lordów nad adresem wskazują, że gabinet będzie miał pracę nie lada. Kamieniem probierczym zaś jego żywotności będzie bil reformy. Jeżeli jak powiadają, liczba wyborców ma być powiększona o 300,000, to reforma dotyczyć będzie tylko drobnych kupców i dzierżawców, a do całej masy ludu, szczególnie robotników, nie będzie się stosowała. W takim razie gabinetowi mogłaby zagrażać koalicja radykalnych z torysami, która niezawodnie by go obaliła. — *Standard* zapewnia, że nowy kartel pomiędzy Francją i Anglią wkrótce będzie zawarty i ogłoszony. Zważywszy że podstawy procedury sądowej są zupełnie różne w tych dwóch krajach, czekać należy na potwierdzenie tej wiadomości.

Dzienniki podają projekt adresu senatu francuzkiego, odczytany na posiedzeniu tego ciała 6-go b. m. W ogóle jest on prostym omówieniem mowy tronowej, w najważniejszych jednak ustępach, które poniżej podajemy, mianowicie co do kwestji meksykańskiej, rzymskiej i swobód wewnętrznych, posuwa się dalej. Mówiąc o kwestji rzymskiej, za przykładem mowy tronowej wspomina o utrzymaniu „władzy” papieża, nie określając tego wyrazu, czy idzie tam o władzę świecką, czy duchowną. — Zapewniają, że opozycja ciała prawodawczego na ostatnim prywatnym posiedzeniu, na wniosek p. Thiersa postanowiła, nie stawiać rządowi żadnych trudności w sprawie meksykańskiej, a czekać na ogłoszenie depeza i bieg wypadków. — Krąży pogłoska, że cesarzowa Eugenia wielkocnoc przepędzi w Rzymie.

Telegram z Florencji donosi, że z powodu wątpliwych wyjaśnień madryckiego gabinetu o królestwie włoskiem, zamieszczonych w hiszpańskiej księdze czerwonej, gabinet florencki przesłał energiczną notę do Madrytu.

nad każdą w gospodarce stratą lub opuszczeniem; — ludzie podobni Dobrogostowi są z twardego materiału, a burze życia i ciosy niedoli, nauczyły ich znosić spokojnie, wielkie nawet nieszczęścia! Tak więc bohater p. Chęcińskiego mógł być tak dobrze, a właściwiej nawet, zwyczajnym sobie człowiekiem, chociaż w takim razie, trudniej byłoby autorowi usprawiedliwić jego tak długie od rodzinnej wioski oddalenie, a może też i zjednać mu sympatję wrażliwych widzów; w każdym razie przystrojenie Dobrogosta w taką, a nie inną barwę, uważamy za zręczny fortel autora którym zażył publiczność lecz spaczył osnowę sztuki; niechby tam zresztą p. Dobrogost był sobie i bohaterem, lecz nie mazgał się ani deklamował ustawicznie prawie! W pobieżnym rzucie oka na „Poświęcenie,” zaraz po pierwszym przedstawieniu tej komedji, powiedzieliśmy wprawdzie, że połowa winy za niewłaściwy, charakter głównej postaci spada na aktora grającego tę rolę, który zanadto wziął do serca jedną, domniemaną stronę charakteru, przedstawionej postaci i zamiast odtworzyć starego zucha, zakłopotanego raczej niż zgnębionego stratami, rozpyływał się w rozczuleniu i amfatoryjnej deklamacji — lecz p. Trapszo, już pod czas drugiej reprezentacji „Poświęcenia” znacznie obniżył ton swojej roli, a w dwóch następnych, był wcale naturalnym — przecież w charakterze Dobrogosta pozostała zawsze jakaś organiczna wada, którą już tylko samemu autorowi przypisać należy. Drugą wadą, dotyczącą konstrukcji całej komedji, jest zbyt forsowne uganie się za frazesami, pięknymi wpraw-

dzie lub zręczniami zawsze, lecz których wartość oderwana, nie wynagradza zepsutego przez nie toku osnowy i akcji scenicznej. Już to autorowie komedji, powinni raz na zawsze wyrzec się popisowania z abstrakcyjnymi, choćby i najpiękniejszymi nawet myślami, o ile one, choćby tylko jednym wierszem nazbyt, przewlekają bieg akcji, lub obciążają nawiasami jakąś sytuację żywą — przeciwnie działając, mogą wprawdzie wywołać oklaski pewnej części publiki inteligentniejszej, która obojętnie patrzy na osnowę sztuki, a każdą alluzję rozumie, lecz nie zdołają zapewnić trwałego powodzenia komedji, która zawsze i wszędzie na żywości scen i jasności akcji zależy; frazesa zresztą lub alluzje mają, najczęściej tylko okolicznościową a więc przechodnią wartość, która zamienia się w rażącą wadę, gdy okoliczności te przemijają, i w rezultacie wyglądają tak, jak wyglądała w ustach Ieka zapieczętowanego parodja z deklamacji włoskiej, Jazona, po upływie dziesięciu lat od ostatniego pobytu trupy p. Ristori w Warszawie! To co mówimy nie stosuje się literalnie do komedji p. Chęcińskiego gdyż utalentowany poeta „Jahmużny” i zdolny autor „Szlachectwa duży,” nie rzuca frazesów płonnych, a tylko dla wypowiedzenia palącej jego głowę lub serce myśli, poświęca bieg akcji i przeciąża niepotrzebnie osnowę sztuki. Trzecia i ostatnia już wada „Poświęcenia” leży w zbyt słabym przeprowadzeniu scen w których kochankowie, Helena i Stanisław, p. Ostrowska i Stalpe, występują; wprawdzie widzowie pojmują z gry rysów i gestów p. Ostrowskiej, że Helenie niepodobna

* (Händler m. Rygi). Do portu m. Rygi w roku 1865 przywieziono: pomarańczy 18,873 pak, ostryg 674 pud., książek 3,830 pudów, obrazów 272 p., bawełny 28,114 p., liści tytoniowych 16,612 p., cementu 103,212 p.; cykorji 21,914 p., kawy 38,457 p., wina szampańskiego 85,284 butelek, rekwizytów do kolei żelaznych 339,969 pud., fruktów 1,188 p., fig 878 p., guano 4,963 p., korzeni 278 p., szafkasowych 914 p., skór 7,875 p., drzewa w sztukach 3,628 p., chmielu 4,370 p., śledzi 123,862 beczek, instrumentów muzycznych 969 sztuk, chleba świętojańskiego 1,841 pud., drzewa korkowego 46,803 p., sera 220 p., kasztanów 341 p., soku wiśniowego 13,018 p., liści bobkowych 779 p., machin 40,519 p., migdałów 6,767 p., wód mineralnych 30,458 flaszek, szpilek 18 pud., orzechów 2,503 p., oleju 41,990 p., śliwek suszonych 4,575 p., pomarańczy 94 pak, skórki pomarańczowej 450 pud., pachnidła 127 p., ryżu 27,166 p., rodzynek 12,106 p., nasion ogrodowych 2,539 p., sago 269 p., soli różnej 1,830,382 p., wyrobów chemicznych 4,565 p., serdela 85 p., sardynek 2,292 p., nożyce do strzyżenia owiec 146 p., szyn 585,014 p., ołowiu 60,283 p., musztardy 402 p., kos 5,144 p., laku 97 p., sody 88,286 p., węgla kamiennego 2,724,499 p., syropu 57,186 p., zegarów ściennych i stołowych 3,234 sztuki, przędzy wełnianej 2,957 p., cukru miałkiego 8,187 p. (Rus. Inw.)

* (Stan powietrza). Dnia 23 stycznia (4 lutego) o godzinie 8 z rana, było w Petersburgu + 1,8, w Moskwie - 7,5; w Kijowie - 1,6; w Nikołajewie - 1,0; w Odesie + 3,3; w Rydze + 2,3; w Warszawie + 1,0; w Paryżu + 3,4; w Helsingforsie + 1,0; w Dorpacie + 1,6. (Rus. Inw.)

* (Projekt adresu węgierskiego). *Peszt, 8-go lutego.* Na dzisiejszem posiedzeniu izby niższej, projekt adresu został odczytany. Dziękując za wyrażone w mowie tronowej konstytucyjne usposobienia monarchy, za otwartą nadzieję rychłego położenia końca dotychczasowemu stanowi Węgier, za przyjęcie sankcji pragmatycznej jako punktu wyjścia i za uznanie całości korony węgierskiej. Sejm będzie dążył do pogodzenia woli króla z usprawiedliwionymi życzeniami narodu i do urzeczywistnienia takowych. Sankcja pragmatyczna ustaliła nie tylko jedność i niepodzielność monarchji, ale i niezawisłość i administracyjną autonomję Węgier; obydwa te przedmioty nie są z sobą w sprzeczności, i teraz jest tylko zadaniem zgodzić je z sobą. Adres przyznaje, że są sprawy, które Węgry wspólnie z innymi prowincjami monarchji interesują. Sejm będzie usiłował, co do ich ustanowienia i sposobu załatwiania powołać do życia takie postanowienia, które bez narażenia samoistności Węgier, odpowiadać będą celowi. Dotyczący tego projekt, bezwzględnie będzie opracowywany. Adres wyraża zadowolenie, że wszystkie prowincje mają być konstytucyjnie rządzone; konstytucyjna swoboda prowincji z tej strony Litawy, jest podporą swobody Węgier. „Chcemy, powiada adres, z innymi prowincjami monarchji, wchodzić w stosunki jak niezawisły wolny kraj z innymi krajami, z zastrzeżeniem naszej i ich niepodległości. Dyplom państwowy wprowadził konstytucjonalizm w całej monarchji, wszelako konstytucja węgierska nie w nim ma swój początek, i Węgry przez przyjęcie tego dyplomu zniweczyłyby podstawy swej konstytucji. Patent lutowy jeszczeby powiększył niebezpieczeństwa dyplomu państwowego. Sejm węgierski, powiedział, jest dalej, będzie usiłował poczynić propozycje, zabezpieczające samoistność Węgier, a odpowiednie żywotnym warunkom monarchji. Adres oświadcza, że sejm, jak to wyrzekł w 1861 r., gotów jest przystąpić do rewizji praw z 1848 r. Jednocześnie jednak prosi o przywrócenie praw i koronację, co dopiero pozwoli władzy prawodawczej zmienić prawa. Adres dziękuje za zwołanie sejmów Krocacji, Sławonji i Siedmiogrodu, ubolewa wszelako że i reprezentanci Dalmacji nie zostali powołani przez cesarza, prosi o zwołanie reprezentantów Fiume i granicy wojskowej, o udzielenie amnestji politycznym przestępcom, nalega na ciągłość prawa i prosi, w dachu praw węgierskich, o rząd parlamentarny, odpowiedzialne ministerstwo dla Węgier i przywrócenie municypjów. Odpowiedzialne ministerstwo będzie posiadało zaufanie korony i narodu i ułatwi pojednanie. Adres w końcu powiada: „Niech wasza królewska mość będzie przekonana, że nasze przywiązanie do naszej konstytucji i nasze przywiązanie do domu królewskiego, który nasz naród na mocy konstytucji dobrowolnie i swobodnie wyniósł na tron węgierski, pochodzi z jednego i tego samego źródła, — z najczystszej i najświętszej lojalności”. (Wolffs T. B.)

* (Adres senatu francuzkiego). Na posiedzeniu senatu francuzkiego w d. 6-m b. m. odczytany został projekt adresu odpowiadającego na mo-

wę tronową. Najważniejsze jego ustępy są następujące: „Wasza Cesarska Mość oznajmiłeś, że pamiętna wyprawa meksykańska bliska jest ukończenia, i że w. c. mość porozumiewałeś się z cesarzem Maksymilianem dla oznaczenia terminu odwołania naszych wojsk. Jest to to samo, co oświadczyć zadowolnionej Francji, iż będzie zapewniona opieka naszym interesom handlowym, na tym obszernym i bogatym rynku, zabezpieczonym przez nasz udział. Co do Stanów Zjednoczonych, jeżeli z powodu złego zrozumienia rzeczy, obecność sztandaru francuzkiego na lądzie amerykańskim zdaje się im mniej właściwą, niż w innej sławnej epoce naszej historii, stanowcze depesze twego rządu, okazały że groźne i dumne słowa nie spowodują naszego odwrotu. Francja ma zwyczaj postępować według własnej woli. Ale lubi przypominać sobie dawną przyjaźń ze Stanami Zjednoczonymi. Żądasz od nich tylko neutralności i prawa narodów. W ten sposób prędzej zobaczą, że wojna przedsięwzięta w celu tylokrotnie wypowiedzianym, udzielenia opieki naszym poddanym przeciwko rządowi nie mającemu prawości, nie staje się, pomimo iż jest pomyslną, wojną zdobyczą, panowania lub propagandy. W nieodległej także przyszłości, armja okupacyjna w Rzymie, ma powrócić do Francji. Cofamy się nie dla otwarcia Włochom drogi do Rzymu. Włochy zabroniły ją sobie; a dla dowiedzenia szczeroci swych zamiarów, uroczyscie inaugurowały Florencję, miasto wielkich wspomnień włoskich, które wznosi się teraz jako stolica państwa odrębnego naprzeciw Rzymu, miasta ojca św. i katolicyzmu. Papież, w państwie będącym jego posiadłością, czynnie zajmuje się porządkiem publicznym, potrzebami rządu i organizacją armji. Już w dwóch delegacjach, z kąd cofnęli się nasi żołnierze, energia wojsk papieżkich przeciwko bandytyzmowi, okazała ludności skuteczność opieki świeckiej władzy papieża, pozostawionej sobie samej. Wszystko zatem przygotowuje się do ścisłego i prawego wykonania konwencji z 15-go września. Wasza cesarska mość zawsze chciałeś dwóch rzeczy: Włoch szanowanych przez Europę i papieżstwa szanowanego przez Włochy. Nowe królestwo uznane jest prawie przez wszystkie mocarstwa. Niezbędne utrzymanie władzy papieża, urzeczywistni ostatecznie twą myśl pojednawczą”. Wspomniałszy o podróży cesarza do Algierji i rejencji cesarzowej, adres powiada dalej: „Lecz kraj liczy nie tylko na dostojne osoby noszące koronę; ma wiarę w instytucje, jakie wasza cesarska mość udzieliłeś mu w 1852 r. Cesarz przypomniął ich zasady. Zdawało nam się słyszyć echa zasadniczej proklamacji, przedstawiającej warunki, co do których lud francuzki był powołany do głosowania. Od tej epoki, lud ten mniej ruchliwy niż sądzą nowatorowie, wcale się nie zmienił; bo jego wiara spoczywa na dwóch ogromnych faktach, napełniających głęboko serce narodu: 1789 r. i 10-y grudnia. Francja z 89 roku ustaliła wolność. Lecz było to połową zadania. Trzeba było ustalić władzę. Ponieważ była za silną, uczyniła go za słabą, a rewolucja polityczna sprawiła wstrząśnienia. Trudnym zadaniem następnych czasów było oddanie władzy siły, takiej, jaką tylko lud dać może. Komisje narodowe z 10 grudnia i lat następnych, rozwiązały to zadanie. Dziś wolność i władza wyszły z łona ludu, jednakowe w swem pochodzeniu i równe w swych prawach. Dla złączenia ich przez słuszną tranzakcję, ułożoną została konstytucja z 1852, nie mniej przeciwna władzy bez granic i wolności bez wędzidła. Naruszenie jej równowagi byłoby ponowieniem błędów tych, którzy ustanowili wolność bez dania dostatecznej siły władzy. Lud francuzki nie chce nic podobnego; nie chce aby dzieło jego było zakłócone, i aby go powrócono do pewnych odrzuconych kształtów, i do pewnych swobód, które znał tylko pod kształtem swawoli. Używa najrozleglejszej swobody cywilnej i tak obszernego wyrażania myśli, że czasem za pomocą sprawiedliwosci trzeba karcic jej zuchwałość przeciwko osobom, obyczajom i religji; ma niezawisłość w trybunałach, pełność głosowania powszechnego, prawo podawania petycji, rozstrząsania i skuteczną kontrolę wielkich ciał politycznych, uchwalanie praw i podatków. Przy tym żywotnym prądzie wolności, czuje że nie stał się niewiernym 1789 rokowi, kiedy jego kilkakrotne uchwały chciały dla władzy koncentracji tak koniecznej w wielkiem państwie i potężnej inicjatywy tak zgodnej z duchem francuzkim. Szczęśliwy z porządku jaki zawdzięcza w. ces. mości, a jaki jest pierwszą swobodą, zadowolniony w swej godności rękojmiami należnymi wolnym narodom, mierzy przestrzeń przebieżoną od 1852 do 1866 r. i widzi uzyskane skutki, przyczynę z której wypływa i roztropny postęp który ta przyczyna obiecuje. Nigdy polityka nie mówiła energiczniej za pomocą faktów. Jest to rząd cesarski, uprawniony w swych zasadach i organizacji, za pomocą dobrodziejstw, które

w umysłach narodów ustalają prawa dynastij.” (Le Mon. univ.)

Ameryka.

* (Choroba Johnsona). *Cour. des Etats-Unis* donosi, że prezydent Johnson jest o tyle cierpiący, że nie może zajmować się sprawami publicznymi. Jednakowoż, jak dodaje dziennik amerykański, nie ma żadnej obawy, ażeby ta przechodnia boleść, wyrodzić się miała w ciężką chorobę.

* (Neutralność). *Monitor* w buletynie swoim czyni uwagę, że Stany Zjednoczone są zupełnie spokojne tak co do następstw nierozsądnej wyprawy do Bagdadu, jak i co do korespondencji wymieianej pomiędzy generałami Mejia i Weitzel. Złoto upada ciągle w kursie. Z Washingtonu miano wysłać rozkaz do generałów dowodzących nad Rio-Grande, ażeby ci przeszkodzili działaniom niezgodnym z neutralnością Stanów Zjednoczonych.

Anglja.

* (Sir Charles Wood). *Londyn, 6 lutego.* Sir Charles Wood podał się do dymisji. Zapewniają, że miejsce jego zajmie p. Layard. (Nord.)

* (Kwestja chilijska). Jeżeli porównamy wyrazy mowy tronowej z faktami, w takim razie z trudnością zrozumiemy, co Anglja pojmuje pod wyrażeniem „dobrych usług,” oddanych Hiszpanji w sprawie chilijskiej. Donosiliśmy już, że poseł hiszpański w Londynie reklamował przeciw wypłynięciu z Anglji zbudowanego tam dla Chili korsarskiego statku pancernego, i że dla poparcia swego twierdzenia co do przeznaczenia tego statku, wyjednał zbadanie dwóch majtków, których zeznania potwierdziły słusność jego reklamacji. A pomimo to nie sprzeciwiono się wcale wypłynięciu tego statku. Jest to ten sam statek, który zawiązał do Brestu, z kąd atoli odplynał natychmiast widząc, że rząd francuzki przedsiębierze środki do zaskwestrowania go. Tenże sam statek zjawił się następnie na rzece Skaldzie pod nazwą *Independencia*. Warsztaty angielskie zaopatrują Chili w inne także okręta. Pisma angielskie podają następujące ogłoszenie: „Statki pancerne dla marynarki chilijskiej. Piękny statek, zbudowany przez braci Laird, odpły, nał z Mersey do Valparaiso. Parostatek ten jest „bratem statku stojącego obecnie na Tamizie i gotowego do odpłynięcia do Chili. Nazywa się on *Minerwa*, podczas gdy statek, który odpłynął z Mersey na „morze, nosi nazwę *Oskar* albo *Hueskar*.” Ogłoszenie podobne jest charakteryzującym dla „dobrych usług,” które podług mowy tronowej, Anglja zamierza wysłać do Hiszpanji. Niedawno odbyła się rada ministerjalna, na której postanowiono ogłosić proklamację co do neutralności Anglji w sporze hiszpańsko-chilijskim; Hiszpanja będzie bezwątpienia mocno załować, że ta narada nie odbyła się przed odpłynięciem pomienionych statków. W każdym razie Francja myśli i bez rady ministerjalnej inaczej postępować, w Ameryce zaś północnej parostatek *Meteor* został z rozkazu rządu związkowego zaskwestrowany z powodu samego już podejrzenia, że jest to statek korsarski, uzbrojony dla Chili. (Nord. A. Z.)

* (Wypadki w Adenie). W jaki sposób Anglja pojmuje neutralność, okazuje się z wypadków zaszłych w Adenie. Arabowie tameczni postanowili zachowywać zupełną neutralność, a zatem nie dostarczać kolonji żadnych zapasów żywności. Z tego powodu gubernator angielski przedsięwziął wyprawę przeciw arabom, dla zmuszenia ich do zaniechania neutralności; lecz wyprawa ta nie powiodła się. Gubernator zażądał posiłków z Bombaj. Z resztą w Adenie Anglcy muszą często przedsiębrać takie wyprawy. Zda się atoli, że w obecnym wypadku położenie rzeczy jest krytyczniejsze niż kiedykolwiek. (Nord. A. Z.)

Austrja.

* (Zaprzeczenie). *Wiedeń, 7 lutego.* Korespondencja z Wiednia do prażskiej *Politik* donosi z niezawodnego jakoby źródła, że wojska załóg galicyjskich i morawskich mają być posunięte do granicy ruskiej i że podróz feldm. por. barona Paumgartena ze Lwowa do Pragi, pozostaje z tem w związku. Jesteśmy w stanie oświadczyć, że wiadomość ta jest po prostu zmyślona i pozbawiona wszelkiej faktycznej podstawy. (Gen. Cor.)

* (Kwestja węgierska). *Die Debatte* z 6-go b. m. ogłasza drugi artykuł o warunkach ekonomicznych pojednania z Węgrami; autor tego artykułu stara się dowieść, że żądane reformy polityczne zmniejszą potęgę Austrji, w porównaniu z potęgą innych państw konstytucyjnych, a to z powodu nadzwyczajnej decentralizacji i podziału władzy politycznej, gdyż w ten sposób osłabnie energia w kierowaniu sprawami. Tem niezbędną jest przeto jedność kierunku na polu ekonomicznym, która sama jedna

tylko zdolna jest przyczynić się do szybkiego przeprowadzenia rozległych reform ekonomicznych, w celu jak najprędzszego pomnożenia zasobów państwa; w ten jedynie sposób zapobiedz można groźnemu, na skutek reform politycznych, osłabieniu potęgi państwa. (Wien. Abp.)

* (Bójka przy wyborach). Napredak podaje wiadomość z Ruma, że przy wyborze tamże notariusza gminnego, zaszła krwawa bójka pomiędzy serbami i Niemcami, przyczem poległo 5 serbów i 14 Niemców. Serbowie głosowali za dotychczasowym notariuszem, który jest serbem, podczas gdy Niemcy chcieli wybrać Niemca. Niemcy mieli pierwsi wykonać atak na serbów i zabić dowódcę straży bezpieczeństwa, która pośpieszyła na miejsce rozruchów. (Schl. Z.)

Francja.

* (Projekt adresu). Paryż, 6 lutego. Prezes senatu p. Troplong, przedstawił dziś do odczytania projekt adresu na mowę tronową. (La Fr.)

* (Wynagrodzenie). Rząd Hovas zapłacił nareszcie żądane od tak dawna wynagrodzenie dla kompanji madagaskarskiej. Pierwszy to raz rząd Hovas zdecydował się na zapłacenie pieniężnego wynagrodzenia. Zawdzięczyć to należy wytrwałości francuzkich agentów i energii barona Pawła Richemont, gubernatora kompanji. (La Fr.)

* (Proces wytoczony zuzwom), z powodu zbuntowania się ich na wyspie Martynice, został ukończony. Przewódcy buntu, w liczbie pięciu, zostali 29-go grudnia skazani na karę śmierci. Trzech innych oskarżonych z tegoż pułku, skazano na 10 lat na galery, czterech na cztery lata, dziesięciu na pięć lat, czterech na trzy lata i dwóch na pół roku na galery. Czterech oskarżonych uniewinniono. (Schl. Z.)

Hiszpanja.

* (Finanse). Madryt, 5 lutego. Minister skarbu złożył w izbie deputowanych projekt do prawa w przedmiocie zamknięcia okresu likwidacji długu publicznego i uznania za żadne tych kredytów, które nie zostaną w danym czasie usprawiedliwione. Inny projekt dotyczy uposażenia kasy depozytów sumą 110 milionów realów, pochodzących z dezamortyzacji dóbr narodowych. — Na zgromadzeniu, na którym znajdowali się senatorowie i kapitaliści, p. Salamanca złożył memoriał w przedmiocie rozmaitych kwestij dotyczących kredytu Hiszpanji. (La Patr.)

* (Królowa Krystyna). Piszą że królowa Krystyna, o której donoszono, że miała zamiar wyjechać wkrótce do Madrytu, odłożyła na bok wszelką myśl podróży do Hiszpanji. (La Fr.)

Portugalja.

* (Jen. Prim), któremu przypisywano jak najsprzeczniejsze projekta podróży, otrzymał pozwolenie od władz portugalskich do pozostania przez jeden rok w Portugalji. Pani Prim, według ostatnich wiadomości, udała się już w podróż do Lizbony. (La Fr.)

Prusy.

* (Stronnictwa). Rozmaite frakcje w izbie deputowanych składają się obecnie z następującej liczby członków: Stronnictwo postępowców z 142, lewy środek z 103, katolicy z 34, konserwatywni z 29, polacy z 20, dżicy (stare liberali) z 15 członków. Trzech tylko członków nie należy do żadnego stronnictwa. (Patr. Z.)

Korespondencje Dziennika Warszawskiego.

Zamość, 5 lutego 1866 r.

Teatr amatorski.

Panie redaktorze! Cześć i uznanie, na jakie zasługuje każdy piękny czyn, są motywami i treścią tych kilku wierszy, którym zapewne nie zechcesz pan odmówić zamieszczenia w Dzienniku.

Dążąc wprost do celu, rzecz cała dotyczy teatru amatorskiego na korzyść pogorzalców w królestwie, jaki miał tu miejsce d. 30 go stycznia r. b.

Wiaściwie zrozumiana wzniosłość celu, połączyła wzajemną pracę nad „Ślubami” Fredry kilka osób tutejszej okolicy, które, nieszczędząc zachodu, pracy a nawet własnych kosztów, pomimo najmniej sprzyjającego stanu powietrza, pomimo utrudnionych komunikacji po najnudniejszych w świecie drogach, jakie szczególnie szanowne amatorki, z przyczyny prób, kilkakrotnie odbywać były zmuszone, mimo to wszystko — dopięły zamierzonego celu z zupełnym powodzeniem. W istocie, pojmując dobrze swe role, szanowne amatorki i szanowni amatorowie wywiązali się z nich z prawdziwym talentem. Tyle o ogóle — w szczególności zaś, wielką sympatię w widzach wzbudziła swą grą „Aniela,” która całą elegancją salonowego ułożenia i gracją umiała przystroić naiwną i tak cudo-

wnie przez Fredrę obmyślaną postać. Dobrego trzpiotła przedzieliśmy w ciągle poprawić się objęcią „Gustawie;” a nie mniej dobrze towarzyszyli tej parze: wesola i nieubłagana nieprzyjaciółka mężczyźni „Klara,” pobłażliwa „mama,” szczerze kochający swego Gucia „stryjaszek,” czuły „Albin” i zamaszty „Jan.”

Z prawdziwą cziłą wspominamy także, łaskawe przychylenie się do życzeń amatorów, tutejszego komendanta generała Kanabicha, z polecenia którego, wszelkie zabiegi około całego urządzenia, zdawały się przewidywać każdą myśl grających. Panu J. B., składamy również w imieniu dotkniętych pogorzela szczerze podziękowanie, za cały szereg nieustannych trudów i ciągłego mozołu, jakie przynoszą z sobą uciążliwe obowiązki reżysera, a zwłaszcza reżysera, mającego udział w samej grze. Szanowne amatorki raczą przyjąć głębokie podziękowanie za tak szlachetnie objawione współczucie dla prześladowanych losem, z tem zapewnieniem, że praca ich i sposób osobistego poświęcenia się, zostały już w całej zaśludze ocenione. Szanownym amatorom zaś, ściskamy dłoń po przyjacielsku, w tem przekonaniu, że uścisk ten wyrazi im całą przyjemność, jakiej doznaliśmy na wieczorze 30-go stycznia, licząc go zawsze do najweselej w życiu spędzonych!

Co do rezultatu, jaki przyniosło to przedstawienie, nie możemy go jeszcze ze ścisłością oznaczyć; to jednak pewna, że dochód będzie wynosił około 150 rsr. Kończąc, nadmieniam, że znakomite powodzenie „Ślubów,” pozwoli zapewne przychylić się amatorom do ogólnie pożądanego powtórzenia tej pięknej zabawy.

Lwów, 6 lutego.

Towarzystwo agronomiczne. — Odkrycia dyplomatyczne (czasu).

Towarzystwo nasze c. k. gospodarskie, wybrało przeciwko kilkakrotnemu głosowaniu nowy komitet kierujący. Członkami jego są: Laskowski Felician, Wasilewski Piotr, Petrowicz Ksawery, profesor Strzelecki, adwokat Rabat i hr. Stefan Zamojski.

Na ostatnich towarzystwa posiedzeniach, założył komisarz rządowy w osobie Maurycego Dzieduszyckiego kilka *veto*, między innymi przeciw przyjęciu do towarzystwa praktykanta gospodarskiego, czem poparł skryte i jawne życzenia tych panów członków towarzystwa, którzyby chcieli, ażeby tylko hrabiów i oddanych im na usługi herbowców, do towarzystwa przyjmowano.

Komisja reorganizacyjna wypracowała już projekt reformy towarzystwa. Według niego towarzystwo ma rozdzielić się na tyle stowarzyszeń obwodowych, ile w Galicji obwodów mamy. Dla obwodowych tych stowarzyszeń windykuje projekt, omal wszystkie prawa przysługujące ogólnemu stowarzyszeniu, między innymi i prawo przybierania nowych członków.

Wątpić należy, by tego rodzaju projektu, zamienione w uchwałę, otrzymały najwyższą sankcję, choć wiatr, jak mówią, pomyślny, z góry wieje. Rząd, który terazniejszy organizm stowarzyszenia stworzony raczej dla parady i dla dogodzenia próżności, argusowym śledzi wzrokiem, — będzie się obawiał, by obwodowe towarzystwa nie przeobraziły się z czasem w kluby polityczne.

Czas — obstając przy swoim, że Prusy zagarną królestwo aż po Wisłę, — odkrywa w korespondencji z Rzymu nowe tajemnice dyplomatyczne. Za pośrednictwem ojca św. stanęło już przymierze z czczone między Francją a Austrią, aby wspólnie tych mocarstw siłami przywrócić rządy mnisze w królestwie polskiem. Rzecz dziwna, dla czego Rzym dzisiejszy nie nakłonił Austrii i Francji do łatwiejszej daleko operacji, do przywrócenia Umbrji i Marchji stolicy apostołskiej?

Wiedeń, d. 6 lutego.

Nowe knowania agitatorów polskich. — Demonstracje polityczne — Dziennik Poznański. — Postawa rządu względem polaków. — Napady.

Wychodząca coraz więcej na jaw umiarkowana postawa przeważnie większej części towarzystwa polskiego doprowadza stronnictwo agitacyjne do wściekłości. Usiłuje ono wszelkimi środkami, z rozkazu niybo rządu podziemnego i wszelkimi podejściami, zjednać roztopne kółko polskie swym widokom i działaniom rewolucyjnym. W rzezonem sprzyjęzieniu są najczynniejszymi, nieczem nie uspokojone polskie klikki w Rzymie i w poznańskim. Demonstracje polityczne jakich dopuszczają się w Trinita dei Pellegrini, ultramontanie polscy (Stamtąd pochodzi protestacja księży polskich z Rzymu, umieszczona w Czasie, który w ten sposób staje się znowu organem rewolucyjnym, zwłaszcza gdy oprócz Głosu Wolnego, emigracja nie ma już własnego organu. P. R.) wraz z księżmi, którzy umknęli z Polski (zdarza się bar-

dzo często w Rzymie, iż rewolucjonisci polscy chodzą tam w ubraniu duchownem, chociaż nie należą do tego stanu), mają na celu podburzenie spokojnych lecz łatwo dających się ludzi polaków. Nie ulega już najmniejszej wątpliwości, iż prasa polska, a szczególnie Dziennik Poznański otrzymał instrukcje w tym względzie. Lecz kierownicy tego ostatniego mylą się mocno, jeżeli myślą iż rząd austriacki nie wie że pochlebstwa, jakich mu nie szczędzą są fałszywe. Czy Dziennik Poznański wraz ze wszystkimi patriotami pochwała nasz stan rzeczy w Austrii, czy też proponuje rządowi austriackiemu przyłączenie do Austrii, polskich do Prus należących prowincji, lub nie — rząd nie zważa bynajmniej na to wszystko i nie zbacza wcale z wytkniętej drogi. Jeżeli rząd robi jakie ustępstwa Galicji, nie czyni tego bynajmniej ze względu na polaków, gdyż w Galicji znajdują się i w większej liczbie, inne jeszcze ludy, mianowicie rusini i Niemcy, którzy dość ucierpieli przez terroryzm polsko-narodowy; zasługują zatem więcej niż ktokolwiek na uwzględnienie i polepszenie bytu. Mimo to, znajduje się w Galicji wielu polaków utrzymujących, iż rząd ma głównie ich tylko na względzie, z powodu że niybo to ich potrzebuje. Jak dalece rząd ufa tego rodzaju ludziom, służy za dowód ta okoliczność, iż zamiast obsadzać urzęda w Galicji polakami, jako najpierw było jego zamiarem, pozostawił tam wierznych i zaufanych swych mężów, którzy w każdej okoliczności występowali z energią i powodzeniem przeciwko zgubnym tendencjom polskim.

Dziś w południe wykonany tu został napad na syna kupca tabacznego Wenera, przez nieznanego wyrobnika, który wszedłszy do sklepu pod pozorem kupienia tytoniu, zadał mu nożem cios w szyję, w celu zrabowania kasy. Jest to w ciągu ostatnich dni drugi tego rodzaju napad, przed kilkoma dniami bowiem, napadnięto wśród białego dnia na jednej z najbardziej ożywionych ulic Wiednia, na kobietę handlującą perłami.

Monachjum, 1 lutego.

Wojna z Rosją. — Koncert na dochód pani D. — Gaszyński. — Aresztowanie P. — Jeszcze o księciu Puzyńcu.

Począwszy od rocznicy powstania, tutejsi wyrafinowani politycy emigracyjni nie przestają mówić o bliższej wojnie Rosji z Austrią i Francją, na dowód czego nawet ks. Kotkowski pokazuje listy odebrane z kraju, donoszące mu o wielkiem gromadzeniu się wojsk rosyjskich nad granicą austriacką. Na wczorajszym posiedzeniu komitetu oświadczył on, że posłowie rosyjscy wyjechali już z Paryża i Wiednia. Niezgrabne te manewra obliczone są tylko na to, ażeby powstrzymać emigrację chcącą korzystać z amnestji i powrócić do kraju. Pomimo to jednak zmniejszają się szeregi wojennych uciekinierów, gdyż nędza i tułactwo odbierają nie jednemu ochotę do próbowania po raz drugi wojaczki. Ks. Kotkowski wysłał delegacją do tutejszych dyrektorów muzyki z prośbą, iżby danie kilku koncertów, zechcieli przyjąć w pomoc nie-szczęśliwej rodzinie polskiej, to jest: matce z córką, którym rząd rosyjski skonfiskował cały ogromny majątek i wypędził z kraju. Jeden tylko dyrektor orkiestry p. Detrych uwierzył tej baśni i dał koncert z podwyższonemi cenami miejsc na korzyść owej rodziny wraz z ks. Kotkowskim, który podzielił się otrzymanym ztąd funduszem. Wiadomo przecież każdemu, że pani D. nie posiadała nigdy żadnego majątku, tylko utrzymywała się z pracy rąk. Córce jej zachciało się być kurjerką i włóczyć się po bandach. Dziś przy zmianie szczęścia, zawodzie i wytarciu wdzięków, mogłaby ona pracować na utrzymanie matki, jak pracują tutejsze Niemki. Ale od lenistwa jeden tylko krok do żebractwa.

Do powiększenia funduszu pol. monach. komitetu, najwięcej się przyczynia pułkownik Gaszyński, który dobrawszy sobie towarzystwo złożone z D., ks. W., S. z jego Manią i pieskiem muckie, pokazuje po knajpach rozmaite sztuki i odgrywa komedje. Przed kilku dniami towarzystwo to, za ubliżenie gościom w Central-Halle, zostało od nich pobite i zabrane przez policję do aresztu.

Po długich poszukiwaniach policja tutejsza dostała nareszcie w swoje ręce sławnego uwodziciela i osu- sta P., komitet jednak zarezyzył, że to nie ten sam P., a po wypuszczeniu go z kozy, wysłał natychmiast jako swojego agenta do Galicji.

Z nazywający się księciem Puzyńcu, uciekając z Monachium zostawił mieszkającemu z nim kapitanowi W-mu upoważnienie do odebrania nadejść mających dlań listów i papierów. Miał on zapewne zamiar sfałszować gdzie metrykę i dokumenta na imię Puzyńcy, ażeby tym sposobem przekonać emigrację o prawdziwości swojego nazwiska. Tymczasem ze stacji pocztowej Gołubia w Prusach, nadszedł do Z-go list od matki, w którym taż upomina i prosi syna, ażeby po-

